

hurá, 4|2015 muzeum!

M. Fischerová-Kvě-
chová – umělkyně
dětské radosti

3

Opevnění
ostroměřského
hradiště

4

Osobnost:
PhDr. Jaroslav
Wagner

5

Stalo se
před 100 lety
podzim 1915

6

Staré jičínské
domy: divadlo
Český ráj

6

Zimní radovánky byly oblíbenou zábavou nejen v horských oblastech, ale také v Jičíně. Pokud byly příznivé zimy, vyrazili bruslaři, v minulosti označovaní jako „klouzači“, na kluziště upravené na louce u sv. Václava, kde byla voda mělká a rychleji zamrzala, a také na rybník Kníže. Bruslení bylo oblíbenou zábavou napříč všemi vrstvami jičínského obyvatelstva již v 19. století a možná i dříve. Ne každý si ale mohl dovolit zakoupit nové kovové brusle.

Stejně oblíbenou zimní zábavou bylo také sáňkování, při kterém se zabavily děti i dospělí. Sáňkařským rájem bývala Čerovka do doby, než začala výstavba vilové čtvrti. Dlouho byli představitelé města vyzýváni, aby mysleli na tuto rozšířenou zábavu a umožnili sáňkařům jejich dovádění.

LYŽNÍCI, KLOUZAČI A TI DALŠÍ... aneb zimní sporty na Jičínsku

Příznivým svahem se ukázala ulice Jungmannova, která bývala v zimních měsících uzavřena pro dopravu a umožňovala tak provětrat saně. Ti, kteří měli více času a byli zdatnější, se vydávali se saněmi na zasněžené svahy Zebína. Cesta některých sáňkařů vedla také do Prachovských skal.

Zato lyžování se prosazovalo až na samém konci 19. století. Nadšenci se učili jezdit na „čerchmantských prkýnkách“ v okolí Jičína, ti zkušenější se vydávali na nedaleké

svahy Zebína a Tábora. Většího rozšíření a obliby dosáhlo lyžování až v období první republiky.

20. léta 20. století jsou také obdobím, kdy se začíná rozvíjet i pro zimní radovánky vedle rekreační zábavy také organizovaný sport klubový. Zatímco v jiných městech vznikají bruslařské kluby již na konci 19. století a postupně se k nim přidávají také

→ pokračování ze str. 1

kluby lyžařské, v Jičíně se ustavil zimní odbor Sportovního klubu až v roce 1924. Sdružoval nadšence pro bruslení a lyžování, propagoval také lední hokej, tehdy ještě velkou novinku na našich kluzištích.

To a mnohem více se dozvíte na připravované zimní výstavě věnované nejen historii jednotlivých odvětví zimních sportů, ale také jejich rozšíření na Jičínsku v první polovině 20. století.

Výstavu můžete navštívit od 4. prosince 2015 do 17. ledna 2016 ve výstavní chodbě jičínského muzea.

Petr Volf: Město.

Michail Ščigol: Staňte se našimi stálými hosty, 1990, olej na plátně.

VÝSTAVA Michail Ščigol 70, Petr Volf 75: přátelé napříč dvěma světy

V podzimním čase uspořádalo jičínské muzeum k významnému životnímu jubileu Michaila Ščigola a Petra Volfa jejich společnou výstavu.

Cesty dvou významných umělců našeho regionu se dlouhou dobu spíše míjely. Když se Michail Ščigol natrvalo usadil po opuštění Sovětského svazu v Čechách,

cesty dokumentaristy – fotografa Petra Volfa vedly přesně opačným směrem. Stejně tomu je i v jejich tvorbě. Počátky Volfovy tvorby byly ve znaku černobílých filmů. Ščigolovy malby oproti tomu využívaly pestrou paletu barev. V současnosti se malíř uchyluje k monochromní černobílé, zatímco fotograf využívá možnosti barevné fotografie. Co však oba umělce pojí, je motiv české krajiny, okolí Jičína a hlavně více jak pětileté přátelství. Svou tvorbu navzájem neovlivňují, avšak témata jako Albrecht z Valdštejna či Franc Kafka samozřejmě v obecných rovinách probírají.

Petr Volf na výstavě představí své fotografie podkrkonošské krajiny, lidí a automobilů. Chybět však nebudou ani fotografie z jeho arktických cest v 80. letech minulého století či jeho první fotografie z Jičína, které vznikly, když mu bylo kolem 16 let. Z díla Michaila Ščigola bude představena především jeho raná tvorba po příchodu do České republiky.

Výstava „Michail Ščigol 70, Petr Volf 75: přátelé napříč světy“ bude otevřena od 9. října do 15. listopadu 2015 v zámecké galerii jičínského muzea. Otevřeno bude od 9 do 17 hodin každý den mimo pondělí.

VÝSTAVA Přírůstky muzejních sbírek 2010–2015

Pětileté období znamená pro muzeum spoustu nových předmětů, které byly získány vlastní činností jednotlivých odborných pracovníků a kurátorů sbírek, ale především z darů lidí, kteří si uvědomují, že je škoda, aby ten který kousek po jeho předcích či z jejich mládí zmizel beze stopy v kontejneru na odpad, tím pádem i v hlubinách času. *Není to přece jen odpad a stará veteš, ale doklad kulturního prostředí a běžného života v minulosti. Za každým předmětem se totiž skrývá určitý příběh.*

Jedním takovým předmětem je velice cenná velká dřevěná kazeta s výsokými pomůckami, s jejichž pomocí Ing. arch. Čeněk Musil (5. 3. 1889 – 1. 11. 1947) proměňoval tvář i ducha města Jičína. Do muzejních sbírek ji darovali potomci proslulého architekta.

Velkým přírůstkem do sbírek, který bude na výstavě prezentován, je také dar RNDr. Karla Samšiňáka, CSc. Jeho sbírka exlibris a jeho odborná práce v oboru přírodních věd, především v oboru myrmekologie

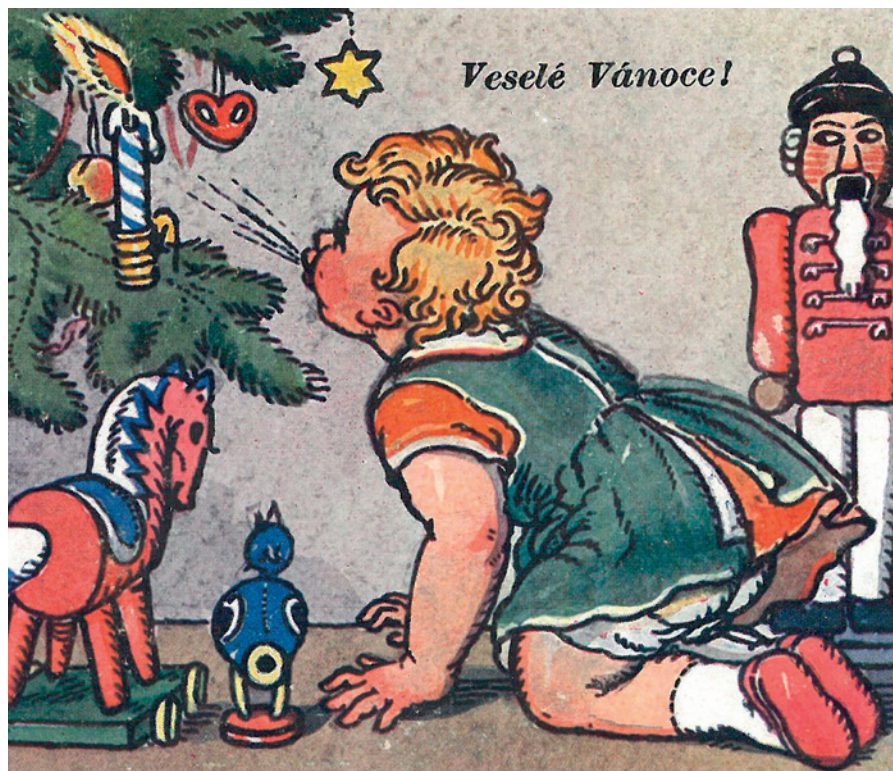
(nauka o mravencích) a akarologie (nauka o roztočích), je poprvé představena až nyní.

Velmi častými dary jsou oděvní součástky, jejichž historie je různá. Poměrně velký soubor textilií jsme získali před dvěma lety díky přípravě výstav „Slápněte do pedálů!“, která se věnovala cyklistice, a výstavě „Rozmarné léto aneb historie plováren na Jičínsku“. Zahrnuje přesně datované šaty a další oděvní součásti z konce 50. – 70. let 20. století. Představujeme také dva lidové kroje jako nejnovější akvizice, jejichž původ je sice na jižní Moravě, ale jsou úzce spojeny s oblibou moravských krojů u spolku baráčníků i mezi lidmi s národním cítěním v rámci tzv. svérázového hnutí.

Výše jmenované, ale také mnoho dalších předmětů můžete shlédnout na výstavě od 18. 10. 2015 do 29. 11. 2015 ve výstavní chodbě jičínského muzea.

Kresby hmyzu: 1) řád Coeloptera (Brouci) – Kožojed obecný, 2) řád Hymenoptera (Blanokřídlí), podřád Mravencovití – Formicidae, 3) Roztoč (Roztočik včelí?), 4) Síťokřídlí? (Neuroptera), 5) Střevlík hlaváč (Brosicus cephalotes), 6) neurčeno, 7) řád Kobylyky (Ensifera), rod: Cvrček Gryllus. Autor K. Samšiňák. Sběrka RMaG v Jičíně.

VÝSTAVA Marie Fischerová- -Kvěchová – umělkyně dětské radosti

Závěr výstavní sezóny v galerii jičínského zámku bude patřit ženě, která ovlivnila mnoho generací dětí i dospělých. Helena Kratochvílová, nejstarší vnučka umělkyně, svou milovanou „bábu malovaci“, jak jí co nejlaskavějším tónem a v nejlepší smyslu slova říkala, představí osobně během vernisáže 25. listopadu 2015.

Malířka Marie Fischerová-Kvěchová se narodila 24. března 1892 v Kutné Hoře. Po třech letech se celá rodina přestěhovala do Prahy. Díky velkému talentu byla již v 15 letech přijata na Uměleckoprůmyslovou školu v Praze, kde studovala u profesora Jakuba Schikanedera a Jana Preislera. Na doporučení malířky Zdeny Braunerové v roce 1913 odjela studovat do Paříže školu „Cola Rossi“, a později právě v Paříži získala zlatou medaili za práce na výstavě dekorativního umění. Manželství s lékařem Janem Fischerem a hlavně časté návštěvy nemocnice ji inspirovaly k prvním kresbám novorozenců a dětí. Lásku k dětem, přírodě a lidovému umění zůstala hlavním tématem její tvorby po celý život.

V roce 1916 vychází její první dětská knížka lidových říkadel a písniček s názvem *Naším dětem*. Tu následovaly další knížky *Malá máma*, *Od svítání do šera*, *Naše koledy*, *Pohádky pro maličké*, *Skřivánčí písně*, *Chodské písně*, *K Ježíškovi*, *Babička*, *Broučci*, *slabikář Poupata*.

S její tvorbou se můžeme setkat i nyní v podobě vánočních i velikonočních pohlednic.

Vytvořila také Národopisný betlém v krojích celých Čech, Moravy a Slovenska, České oblékací loutky, Moravské divadelní loutky, vystříhací panenky i telegramy. Spolupracovala na reklamě s rakovnickou firmou Otta Rakovníky (betlém na mýdlo) a na divadelních loutkách pro reklamu KAVO – PRŮMYSL akc. spol. továrny Brandýs n. Labem.

Bohužel v roce 1948 byla označena Marie Fischerová-Kvěchová jako „buržoazní malířka“ a nesměla tak dlouhé období publikovat. Věnovala se proto portrétování svých blízkých, převážně dětí. Za celý svůj bohatý život nepřestala malovat, vytvořila stovky kreseb, akvarelů i několik olejů. Život prožila v Sakrabonii v Černošicích, kde 2. června 1984 doma také zemřela.

Po sametové revoluci začalo její znovuzrození a menší nakladatelství (Paseka) opět vydávají knížky s jejími půvabnými ilustracemi pohádek, vánoční a velikonoční pohlednice, památníčky pro narozené děti, pohádkové sešity, kalendáře a betlémy.

Knížky s krásnými ilustracemi pod vánoční stromček patří a doufáme, že vánoční výstava jičínského muzea potěší křehkou dětskou duši a osloví i dospělé návštěvníky. Výstava malířky a ilustrátorky Marie Fischerové-Kvěchové bude lákat k návštěvě galerie v termínu od 27. listopadu 2015 do 10. ledna 2016.

NOVÉ PUBLIKACE Pavel Hájek Čertova kuchyně

Posledním přírůstkem do muzejní knihovny je publikace *Čertova kuchyně*, kniha pověstí a vyprávění z města Jičína a jeho okolí, editovaná Pavlem Hájkem. Kniha je navíc obohacena o nádherné linoryty Barbory Krautz.

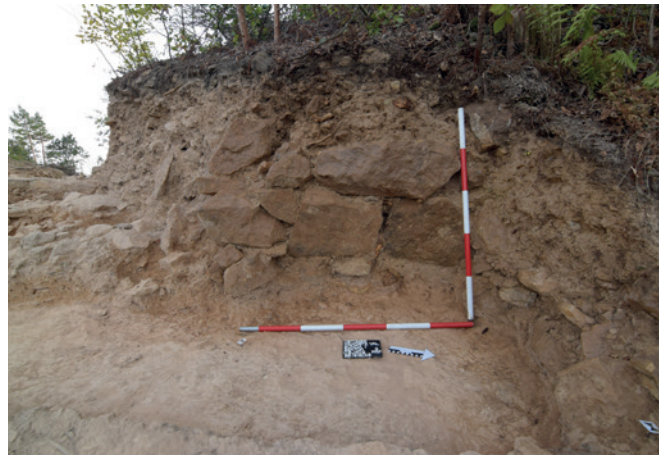
V *Čertově kuchyni* Pavel Hájek skvělým způsobem poskládal známé i neznámé příběhy a vyprávění ze 17. až 20. století. V knize se, podle slov autora, střídají příběhy vybrané do posledního slova s texty vykotlanými jak pařezy, vyprávění stará stovky let s historkami z doby nedávné, obrazy přejaté z učené literatury se situacemi, vykreslenými zemitým nářečím.

Čertova kuchyně je rozdělena na dvě části. V té první naleznete samotné pověsti a vyprávění rozdělené do šesti kapitol: O městech a všech, O hradech, zámcích a tvrzích, O kostelích a kaplích, O křížích, kapličkách, sochách a obrazech, O vodách, studánkách, rybnících a řekách a O kopcích a údolích, o lesích a polích. Druhou částí jsou komentáře k jednotlivým příběhům, které sestávají z bibliografických odkazů, doplňujících textů i citací celých příběhů, na které se v hlavní části knihy nedostalo.

Kniha *Čertova kuchyně* jistě zaujme nejen toho, kdo má zájem o literární historii Jičínska, ale určitě i dětské čtenáře. Knihu vydalo vydavatelství HOST v Brně roku 2015.

Ostroměř – hradiště. Pohled na příčný řez valem ostroměřského hradiště. Vpravo kamenná část valu.

Ostroměř – hradiště. Část zachovalého vnějšího líce čelní kamenné plenty.

OPEVNĚNÍ OSTROMĚŘSKÉHO HRADIŠTĚ

4

Jen zřídka se archeologovi poštěstí provést výzkum v areálu hradiště z období raného středověku a nahlédnout do tělesa opevnění - valu. Takové příležitosti využili pracovníci našeho archeologického oddělení v letošním horkém srpnu. Zkoumanou lokalitu nalezneme severně od Ostroměře, na jižním svahu Mlázovického Chlumu, na terénním bloku vymezeném ze severovýchodu, východu a jihu údolím říčky Javorky. Zde můžeme obdivovat velkolepé valy, které ohraničují přibližně 30hektarovou plochu hradiště tvaru nepravidelného kosodélníku.

Valem rozumíme podlouhlou hlinito-kamenitou destrukci původní hradby. Nejedná se tedy pouze o navršený násyp – tak vypadá dnes – ale o pozůstatek konstrukce. O tom jsme se přesvědčili při severním okraji hradiště, nedaleko místa napojení vnějšího valu na středový. Zde je vnější val zachovalý pouze v krátkém úseku o délce 15–17 m, protože byl v minulosti zničen lomem „Panská skála 2“ a dosahuje převýšení nad okolním terénem 2,5 m (z vnější strany); u paty je široký 10 m. Právě v tomto úseku opevnění Ostroměřského hradiště jsme měli možnost provést záchranný archeologický výzkum.

Přes poničenou část jsme vyměřili pásovou sondu kolmo na podélnou osu valu. Sonda měla dostatečné přesahy, a to jak dovnitř hradiště, tak i vně. Tato část obvodového opevnění hradiště byla ochuzena o vnější

příkop, který plnohodnotně nahrazuje příkrý terén svažující se k Javorce o sklonitosti bezmála 45°. Čelní strana hradby byla v době fungování hradiště tvořena kamennou plentou, nedbale vyskládanou z pískovcových kamenů a vně lícovanou. Líc se dobře zachoval do výšky až 80 cm (původně dosahoval jistě mnohem výše). Kamenná plenta byla založena nikoliv na skálu, ale na hlínu, která tvoří asi 40 cm silnou vrstvu na pískovcové skále. Lámeme si hlavu, proč nebyla založena na pevnější podloží. Víme ale, že na jiných dobře prozkoumaných lokalitách bylo zjištěno totéž; dokonce existují důkazy, že na očištěnou skálu byla umístěna vrstva hlíny cíleně. Jedná se tedy o určitou zvyklost, která nemusí mít ani žádné racionální vysvětlení.

Vnitřní strukturu kamenné plenty nelze pozorovat, protože se jedná pouze o navršené lámané pískovcové kameny a bloky různé velikosti bez ladu a skladu. Není zde patrna žádná snaha po tvoření vrstev a řádků. Tato „rovnánina“ plynule přechází v kameno-hlinité jádro hradby, které bylo jistě v minulosti opatřeno dřevěnými konstrukčními prvky tvořící tzv. roštovou nebo komorovou konstrukci. Stopy po takové konstrukci zde nebyly zjištěny (v důsledku malé plochy odkryvu), ale nepochybujeme, že zde byla. Zadní stěna hradby byla tvořena šikmým násypem a další kamennou plentou, která se zachovala pouze v destrukci.

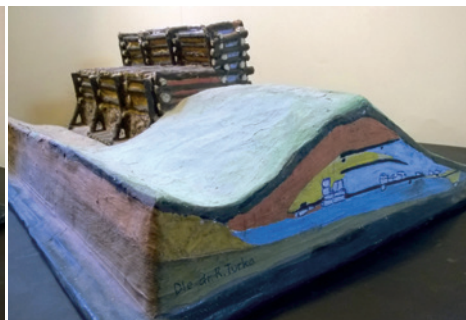
Pod vnitřní částí hradby byl nalezen do skály vytesaný příkop, který zjevně sloužil jako zdroj kamene. Pokud by byla hradba budována společně s vnějším příkopem, byl zdrojem kamene vnější příkop; zde ale musel jako zdroj kamene posloužit mimo jiné i tento vnitřní, který jiný závažnější účel neměl. Na dně tohoto příkopu byly nalezeny zbytky kuchyňské odpadu: keramické zlomky nádob, kosti zvířat (především prasat), makrozbytky rostlin a uhlíky z ohnišť.

Tato ve stručnosti podaná nálezová situace není zdaleka konečným a úplným referátem o proběhlém terénním výzkumu. Čekají nás časově náročné laboratorní práce, a to nejen s nálezů střeptů a kostí, ale i s rozplavením odebraných vzorků zemin, separací makrozbytků fauny a flory, jejich analýzou a další nezbytné úkony. Zjištěné poznatky budou dále uvedeny do souvislosti s předchozími výzkumy v rámci ostroměřského hradiště a dalšími podobnými lokalitami. Na závěr dodejme, že jsme prokázali stavbu této části opevnění v období 1. poloviny 10. století po Kr. a nezjistili jsme žádné stopy po násilném zániku. Další, tentokrát komplexnější pohled na vývoj této pozoruhodné památky zveřejníme později.

Radek Novák

Model hradby hradiště v Prachovských skalách, který vyhotovil F. Šalda podle podkladů archeologa R. Turka. Čelní strana a řez hradbou.

Model valu (rozvalené hradby) hradiště v Prachovských skalách, který vyhotovil F. Šalda podle podkladů archeologa R. Turka. V popředí řez valem a zjištěné pozůstatky konstrukcí někdejší hradby.

Model hradby hradiště v Prachovských skalách, který vyhotovil F. Šalda podle podkladů archeologa R. Turka. Pohled shora na čelní stranu hradby.

PŘÍRŮSTEK DO MUZEA

Soubor fotografií z pozůstalosti PhDr. Jaroslava Wagnera

Jaroslava Wagnerova darovala jičínskému muzeu v roce 2006 rozsáhlý soubor snímků, který její manžel, Jaroslav Wagner, pořizoval nebo si nechal pořádit pro svou odbornou práci. Fotografie zachycují jednotlivé památky, které studoval a kterým se věnoval. Na fotografiích se nacházejí zejména objekty procházející rozsáhlou rekonstrukcí nebo ty, které byly ve velmi dezolátním stavu, či se připravovala jejich úplná likvidace. Soubor má velkou dokumentační hodnotu, protože představuje stav řady památek od 60. let 20. století. Mnoho z nich v současné době nemá již původní podobu nebo bylo zcela strženo. Řada snímků zachycuje i Jičín, Libosad, Staré Hradky, Nadslav apod.

V roce 2011 byla sbírka doplněna o osobní fotografie, které zachycují Jaroslava Wagnera jak v soukromém, tak profesním životě.

K nejzajímavějším dokumentačním snímkům patří soubor fotografií týkající se přesunu kostela Panny Marie v Mostě. V roce 1964 padlo definitivní rozhodnutí o likvidaci královského města Most a vytěžení uhlí, které se pod ním nacházelo. Současně bylo rozhodnuto o záchraně této jedinečné

architektonické památky. Nakonec však zvítězila nejdůležitější myšlenka, a tou byl přesun vcelku. Z kostela bylo demontováno všechno, co se dalo odmontovat, a celá stavba byla vyztužena ocelovou konstrukcí. V té době vážil kostel deset tisíc tun. Církvní výzdobu nahradil velín, jehož počítače měly řídit přesun. Škodovy závody vyrobily 53 transportních pásů o nosnosti pěti set tun a upravena byla cesta, kterou měl kostel na kolečkách absolvovat. **Vlastní stěhování kostela začalo 30. září roku 1975 a trvalo do 27. října téhož roku.** Kostel byl posouván na čtyřech kolejích, ze zadu byl tlačěn a zepředu brzděn hydraulickými válci. Vodováhy a elektronická čidla sledovala veškeré pohyby a výškové odchylky kostela při cestě po nerovném terénu. Nakonec kostel zdolal cestu dlouhou 841 metrů průměrnou rychlostí 2,16 centimetrů za minutu. Na novém místě byl pak posazen na nové základy. **Přesun kostela je zapsán do zlaté knihy Guinnessových rekordů tisíciletí a až do roku 1988 zde probíhaly restaurátorské práce.**

Hana Fajstauerová

OSOBNOST

PhDr.
Jaroslav
Wagner

Jaroslav Wagner se narodil 5. června 1921 v Jičíně, kde také absolvoval gymnázium. Po osvobození studoval dějiny umění, klasickou archeologii a estetiku. Od roku 1958 pracoval ve Státním ústavu památkové péče v oboru konzervace a obnovy památek architektury. Své znalosti a zkušenosti předával na přednáškách na katedře architektury Českého vysokého učení technického a na katedře dějin umění Karlovy univerzity v Praze. Vzdělání rozšířil pobytem v Paříži, dalšími studijními cestami po státech bývalé RVHP a v roce 1965 půlročním studiem na Institutio del restauro v Římě. Byl členem několika vědeckých a odborných komisí a poradních sborů. Od roku 1976 byl předsedou vlastivědného spolku „Jičín v Praze“. Zemřel 27. 1. 2006.

Ve své vědecké funkci věnoval mimořádnou pozornost obnově památek v rodném městě i v mnoha dalších obcích regionu. Během více než 30leté činnosti v ústředí památkové péče řídil rekonstrukční práce významných památek republiky, například na zámcích v Náchodě, Hrádku u Nechanic, Kuksu, Dobříši, Hrubém Rohozci, Kostí, Skalce, Starých Hradech aj. Spolupracoval na obnově městských památkových rezervací v Novém Městě nad Metují, Litomyšli, Novém Jičíně, Hradci Králové, Jičíně, Žatci, Pardubicích aj.

V oblasti rekonstrukcí a restaurování kulturních památek je nutné zmínit jeho návrh obnovy zámku Staré Hradky, analytické plány pro rekonstrukci jičínského zámku a studii obnovy a využití valdštejnské lodžie, parku a obory.

Hana Fajstauerová

Prostor kostela a jeho klenby před vlastním přesunem.

STALO SE PŘED 100 LETY podzim 1915

Dne 18. září zemřel na severním bojišti na úpravě nejstarší syn hlavy knížecího rodu Trauttmansdorffského Jeho Excellence Ferdinand Alfons, dědičný hrabě Trauttmansdorff-Weinsberg. „*Nezměrný zármutek postihl naši knížecí rodinu.*“ • Dámský odštěpný spolek Červeného kříže připravil rekonvalescentům 3. října posvícenskou večeři. Podávalo se dančí, párky, koláče, pivo a víno. • Hned druhý den, 4. října, pořádal dámský odštěpný spolek Červeného kříže na oslavu 85. jmenin císaře velký vojenský koncert pěšího pluku č. 43 ve prospěch červeného kříže s výnosem 500 K. • Dne 23. října se potulovala v Jičíně a okolí skupina asi 80 cikánů, mužů, žen a dětí. „*Dodatečně pak bylo zjištěno, že přijeli směrem od Poděbrad, kde byly spáchány velké krádeže peřin a šatstva.*“ • 1. listopadu se konala vojenská slavnost dušičková u hrobů vojnů zemřelých v jičínských nemocnicích. Hroby byly obloženy drny, posázeny kvítky a nad každým byl vztyčen dubový kříž. Dámský odbor Červeného kříže vybral u hřbitovního vchodu na pomník vojnům 350 K. • 13. listopadu zemřel náhle ve svém bytě přednosta c. k. okresního hejtmánství v Jičíně pan c. k. dozorcí

místodržitelský rada Tomáš Matějka, raněn mrtvicí. • 2. prosince se v sokolovně uskutecnila školní slavnost na oslavu 67 letého výročí nastoupení císaře Františka Josefa I. na trůn. Vstupné bylo 50 hal. • Tělocvičná jednota Sokol pořádal 11. prosince v sokolovně „*Fügnerův večer*“ na paměť 50. výročí úmrtí Jindřicha Fügnera, jednoho ze zakladatelů Sokola. • V prosinci bylo obyvatelstvo upozorněno, že nebude vždy možné vytápnět železniční vozy. „*Proto se obyvatelstvo upozorňuje, aby si bralo na cestu po železnici teplé prádlo.*“ • O Vánocích bylo 1100 vojáků ve vojenských nemocnicích i rekonvalescentů poděleno štedrovnícemi, jablkovým závinem, čajem, čokoládou, cigaretami, jablky, ořechy a zvěřinou. • Jičínské noviny v roce 1915 byly obrazem všeho českého tisku. Musely psát prorokously při výročí císařových narozenin a jmenin a nastoupení na trůn, psát o vítězstvích rakouských a německých, zdůrazňovat víru v jisté vítězství a doporučovat vše, co souviselo s válkou. • V roce 1915 se v budově gymnázia tísnily 3 ústavy: reálka, gymnázium a učitelský ústav. Ostatní budovy sloužily válečným účelům. • Žactvo všech škol bylo v roce 1915 využíváno při soupisu zásob

a k provádění pouličních sbírek, k vybírání darů a příspěvků pro Červený kříž, ke sbírání listů ostružin a malin jako náhražek čaje – učení bylo věcí vedlejší. • Všechny kulturní počiny byly zaměřeny k válce a k loajálním dynastickým projevům. Výtěžek z nich musel být věnován na válečné účely.

Gabriela Brokešová

STARÉ JIČÍNSKÉ DOMY – divadlo Český ráj

Jednou z nejdůležitějších kulturních událostí města bylo postavení nové divadelní budovy. Naděje na postavení nového divadla vzrostla s ustavujícím se *Družstvem legionářů a válečných poškozců v Jičíně*, které získalo biografickou licenci a rozhodlo o vybudování moderní divadelní budovy a přednáškové síně, v níž by byl zároveň umístěn svépomocný podnik legionářů a invalidů, *Bio Český ráj*. Nová divadelní budova byla slavnostně otevřena 16. 12. 1923. Její prostory sloužily biografu, divadlu a nejrůznějším kulturním akcím. U zrodu divadelní budovy stálo *Družstvo legionářů a válečných poškozců*. Na ustavující valné hromadě byla vytvořena korporace *Bio Český ráj, družstvo válečných poškozců v Jičíně, zaps. společenstvo s ručením omezeným*, za účasti 29 členů, kteří upsali 93 podílů. Předsedou byl zvolen Stanislav Černý, místopředsedou Josef Patočka a jednatelem Josef Banýr. S legionáři při stavbě divadelní a biografické budovy spolupracoval i budoucí starosta města Josef Mrňák. Z jeho popudu byl při tomto divadle zřízen fond na podporu nemajetných legionářů a invalidů.

Otevření nového divadla dne 16. 12. 1923 se stalo velkou kulturní i společenskou událostí. Především ochotníci si slibovali nové, moderní a kvalitní jeviště. K slavnostní atmosféře přispělo i zahajovací představení Jiráskovy Lucerny, které předvedl spolek Tyl, Intimní scéna a Posádkový odbor. Scénu upravil Jar. Madlafousek.

Bio Český ráj, 20. léta 20. století, foto Alois Podlipný, sbírka RMaG v Jičíně.

Choreografickou část nacvičil a režii vedl Alois Nesler. Vstupné bylo do lože pro 6 osob 90 Kč. Hra byla ještě třikrát opakována. Pochvalné referáty zahojily neúspěchy, které v tomto roce ochotníci prožívaly. Oba do té doby znesvářené divadelní spolky, J. K. Tyl a Intimní scéna, spolu bez problémů připravily představení a rozdělily si jednotlivé role i s divadelním odborem posádky (Hanička – Kazdová, trojice šumařů – Gärtner, Kabelák, Mrňák, stařenka – Ďoubalíková, kněžna – Tichá,

Klásková – Kabelová, sekerek – Obešlo, vodníci – Benetka a Nesler a další).

Družstvo legionářů a poškozců se usneslo v roce 1939 pojmenovat svou divadelní budovu „*Mrňákovým divadlem*“. Při slavnostním představení Smetanovy Libuše dne 6. 6. 1939 bylo divadlo „*Český ráj*“ přejmenováno.

Hana Fajstauerová

TVŮRČÍ DÍLNA „Adoptuj panenku a zachrániš dítě“

Ve dnech 11. a 12. září 2015 na malém nádvoří jičínského zámku proběhla tvůrčí dílna „Adoptuj panenku a zachrániš dítě“, během které byly vyráběny panenky pro stejnojmenný projekt Českého výboru pro UNICEF. Ten existuje již několik let a zapojila se do něj řada organizací i slavné osobnosti.

Každá panenka UNICEF představuje jedno skutečné dítě. Každým rokem jsou díky jejich prodeji očkované na 3 milióny dětí proti šesti hlavním dětským smrtelným nemocem, kterými jsou spalničky, záškrť, černý kašel, tetanus, tuberkulóza a dětská obrna. Avšak bohužel stejný počet dětí na tyto

nemoci stále umírá. I proto se jičínské muzeum připojilo v pomoci na záchranu dětských životů. Během dílny bylo vyrobeno na dvacet panenek. Šité byly z darovaných látek, vln a dalších materiálů, které donášeli lidé na základě výzvy. Tu jičínské muzeum vydalo v předešlých měsících. Dílen se účastnily především maminky s dětmi, ale také samotné šikovné holčičky. Za pomoc při dílnách i darované materiály pro výrobu panenek moc děkujeme a vážíme si jich. Panenky vyrobené při dílnách jsou již nyní v prodeji na pokladně muzea.

Martina Pajerová

BYLO NEBYLO aneb povídaní o pohádce

Ve dnech 10. a 11. září 2015 proběhly v jičínském muzeu přednášky na téma Bylo nebylo aneb povídaní o pohádce pro základní školy. Přednášky byly určeny pro žáky 3. a 4. tříd. Program, který byl uskutečněn v rámci festivalu Jičín – město pohádky, navštívilo kolem 100 dětí.

Děti se na přednášce dozvěděly, co je to pohádka, kde se vzala a proč se nám tak líbí. Děti se seznámily s pohádkou, pověstí,

bajkou a mýtem a za doprovodu obrázků si mohly poslechnout vybrané ukázky této krásné literatury.

Přednáška Bylo nebylo aneb povídaní o pohádce je zařazena do nabídky stálého programu jičínského muzea pro školy.

Gabriela Brokešová

KRÁTCE Z MUZEA

Výstavu Udělej si sám II. navštívilo téměř 5 000 návštěvníků. Počet návštěvníků byl obdobný jako při první výstavě na toto téma v roce 2011. Velká část předmětů se přesune do Severočeského muzea v Liberci.

O výstavě Udělej si sám i o kutilství obecně hovořil v reportáži Českého rozhlasu Michal Babík.

Muzeum se na konci srpna objevilo v pořadu Toulavá kamera.

Muzeum úspěšně podstoupilo kontrolu z Ministerstva kultury. Byla zaměřena na grant související s digitalizací.

Historičky Hana Fajstauerová a Jana Kořínková vystoupily 18. září v pořadu Snídaně s Novou.

Novým členem týmu jičínského muzea se stal MgA. Tomáš Matuna – od 1. srpna pracuje na pozici konzervátora dřeva. Zároveň od nás odešla kunsthistorička Mgr. Lenka Patková, která ovšem s muzeem zůstane spjatá volnější formou.

Archeologové začali výzkum nově zjištěné významné lokality z doby železné ve Vršcích.

Na konci srpna se v muzeu konalo zasedání Královéhradecké krajské sekce Asociace muzeí a galerií ČR.

9. září se v Horním Lochově pod hotelem Šíkmá věž, v blízkosti největší jeskyně Prachovských skal, konala další Mezinárodní noc pro netopýry. Akci pořádala ZO ČSOP při správě CHKO Jizerské Hory ve spolupráci s jičínským muzeem. Během nočního pozorování bylo chyceno 74 netopýru, 10 druhů. Akci navštívilo kolem 100 lidí.

V září byly v muzeu naplánovány výstavy na další rok. Jednou z hlavních bude výstava o Zebíně, chystaná na léto 2016 v zámecké galerii.

Pokračují přípravy na zapsání kopířenské sbírky do Centrální evidence sbírek.

Byla dokončena digitalizace jičínských periodik do roku 1910 za pomoci Státní vědecké knihovny v Hradci Králové.

Muzeum začalo spolupracovat na projektu Touratlas, který propaguje náš region a který jako jediný nabízí komplexní regionální marketing pro Jičín a okolí.

VÝSTAVY A PŘEDNÁŠKY

říjen–prosinec 2015

VÝSTAVY

GALERIE

**M. Ščigol 70, P. Volf 75:
přátelé napříč dvěma světy**
(9. 10. – 15. 11. 2015)

**Marie Fischerová-Kvěchová
– umělkyně dětské radosti**
(27. 11. 2015 – 10. 1. 2016)

VÝSTAVNÍ CHODBA

Náš soused strom
(18. 9. – 11. 10. 2015)

**Přirůstky muzejních sbírek
2010–2015**
(18. 10. – 29. 11. 2015)

Zimní sporty na Jičínsku
(4. 12. 2015 – 17. 1. 2016)

DNY ARCHITEKTURY

Jičín – Tamlovka
(3. 10. 2015 od 14 hodin,
sraz před Tamlovkou,
ulice 17. Listopadu)

**Jičín – novostavba v historickém
centru města**
(3. 10. 2015 od 16 hodin,
Konferenční salónek)

Jičín – baroka už bylo dost
(4. 10. 2015 od 14 hodin,
sraz před Biografem Český ráj,
17. listopadu 47)

**SETKÁNÍ PŘED
OBRAZEM III.
– ZE SBÍREK RMaG
V JIČÍNĚ**

vždy od 17.00 hod.
v Konferenčním salónek

Umění za druhé světové války I.
(14. 10. 2015)

Umění za druhé světové války II.
(4. 11. 2015)

**Umění za druhé světové války III.
– Ladislav Zív**
(18. 11. 2015)

Outsider Karel Štenger
(2. 12. 2015)

CAFÉ MUZEUM

**Odpolední posezení nad kávou
v prostředí muzea spojené
s vernisáží a poděkováním
dárcům muzejních přirůstků**
(17. 10. 2015 od 14.30 hod.)

PODZIMNÍ PŘEDNÁŠKOVÝ CYKLUS

vždy od 17.00 hod.
v Konferenčním salónek

**Jiří Voňka: Nově objevené
pyramidy v Evropě**
(20. 10. 2015)

**Petr Tolar:
Českoslovenští legionáři
1914–1920**
(3. 11. 2015)

**Mgr. Jiří Smitka:
Po stopách Emila Holuba
s batohem – Zambie a Malawi**
(24. 11. 2015)

**Čaj o páté – 1. opakování
dobových snímků**
(10. 11. 2015, Obřadní síň)

Změna akcí vyhrazena.

UDÁLOSTI V OBRAZECH

Vernisáž výstavy „Náš soused strom“.

Tvůrčí dílna „Adoptuj panenku a zachrániš dítě“.

Výrobky návštěvníků kutilské dílny na výstavě Udělej si sám II. v zámecké galerii.

HURÁ, MUZEUM! Čtvrtletník Regionálního muzea a galerie v Jičíně 4|2015

Registrováno MK ČR pod číslem E 21762

Vydává: Regionální muzeum a galerie v Jičíně, Valdštejnovo náměstí 1, 506 01 Jičín

Tel.: +420 493 532 204, e-mail: muzeumhry@muzeumhry.cz, www.muzeumhry.cz

Otevírací doba muzea a galerie: út–ne 9.00–17.00, pondělí zavřeno

Redakce: Gabriela Brokešová, Martina Pajerová

Fotografie: sbírka RMaG

Grafická úprava: Jakub Novotný, jn@cr8.cz

Tisk: Tiskárna Irbis, Liberec, uzávěrka čísla: 29. 9. 2015